

Nader onderzoek ecologie Reigerstraat, Velp

Arnhem, 22 september 2016

Colofon

Titel : Reigerstraat, Velp
 Subtitel : Nader onderzoek ecologie

Projectnummer : 16.031
 Datum : 22 september 2016

Veldonderzoek : T. Kooij en A. Zandstra
 Auteur(s) : A. Zandstra

Goedgekeurd door : T. Kooij

Opdrachtgever : Gemeente Rheden
 Contactpersoon : T. Portegijs

Bezoekadres : Tivolilaan 205
 Postbus : 2
 Postcode : 6800 AA Arnhem
 Telefoon : 026-8454583

info@ekoza.nl
 www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Flora- en faunawet	5
3. Gebiedsbeschrijving	7
3.1 Gebiedsbeschrijving.....	7
3.2 Voorgenomen ingreep	8
4. Onderzoeksmethode.....	9
4.1 Huismussen	9
4.2 Vleermuizen	10
4.3 Uitwerking en rapportage	11
5. Resultaten	12
5.1 Huismussen	12
5.2 Vleermuizen	12
6. Conclusies.....	13
6.1 Huismussen	13
6.2 Vleermuizen	13
Bronnen	14
Literatuur	14
Websites	14

1. Inleiding

De gemeente Rheden onderzoekt de mogelijkheid om een zwembad te realiseren aan de Reigerstraat in Velp.

Ten behoeve van de werkzaamheden is het noodzakelijk om een aantal aspecten te onderzoeken. Hierbij moeten ook de eventuele gevolgen voor natuur aan de orde komen.

Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving. In het kader van de Flora en faunawet is het van belang om inzichtelijk te krijgen of er beschermde planten- en/of dieren voorkomen, en welk effect de werkzaamheden op deze soorten kunnen hebben. Hiervoor heeft ecologisch adviesbureau Ekoza een quickscan flora en fauna uitgevoerd in juni 2014. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat er mogelijkheden zijn voor huismussen en vleermuizen.

Indien huismussen en/of vleermuizen voorkomen zullen de effecten van de werkzaamheden op deze soorten beoordeeld worden. Als er negatieve effecten te verwachten zijn, dient bepaald te worden of een ontheffing in het kader van de flora- en faunawet noodzakelijk is.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijke kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een korte beschrijving van de onderzoeksmethodes die gebruikt zijn. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken en getoetst aan de Flora- en faunawet. Tenslotte wordt in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet.

2.1 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) zijn omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hiertoe is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. In principe mogen er geen handelingen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soort. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:* Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 2:*
1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan

worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

Tabel 1: De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.

Tabel 2: De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

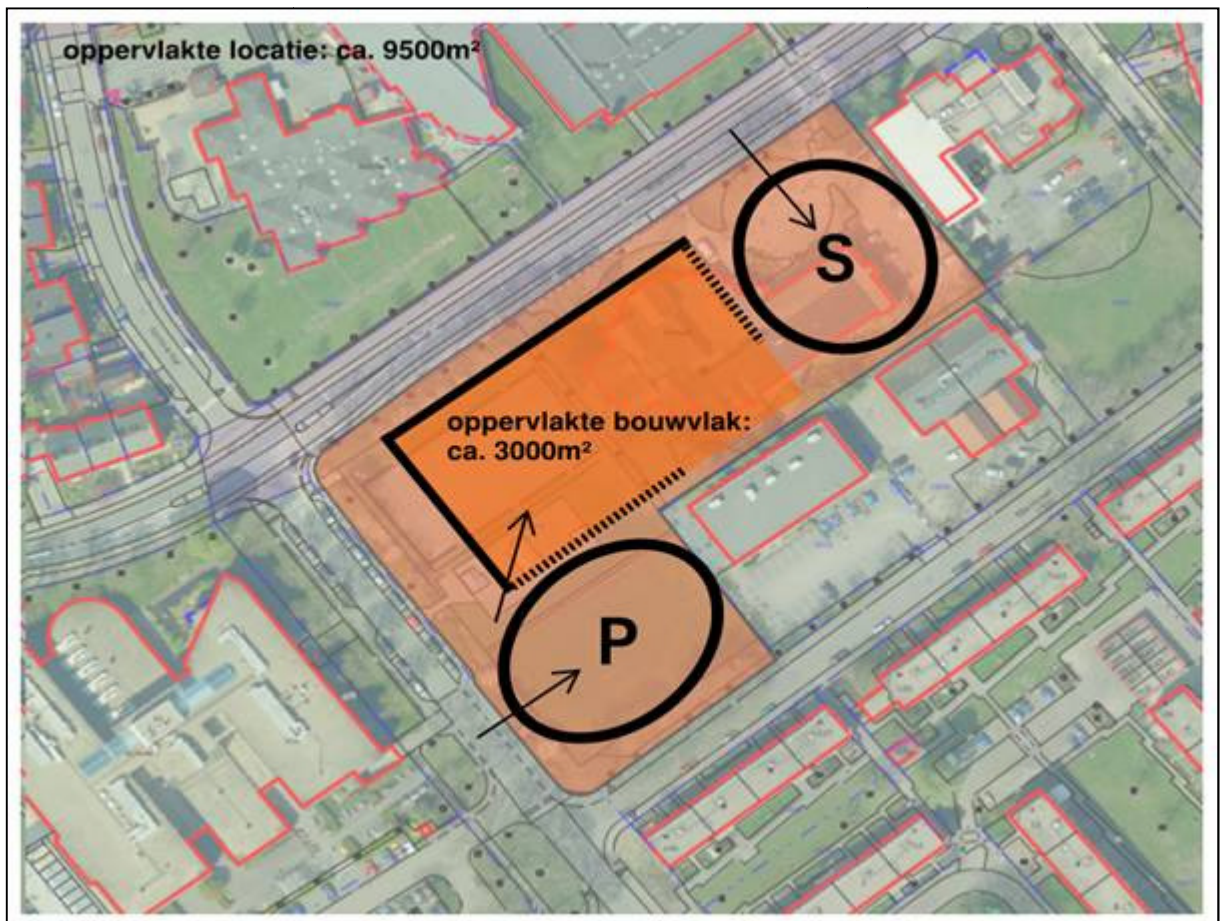
Tabel 3: De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit een gebouw aan de Reigerstraat 17 in Velp, Gelderland. Het plangebied ligt in het zuidoostelijke deel van Velp. In de omgeving liggen verschillende basisscholen, middelbare scholen, winkels, woningen en sportcentrum de Dumpel. Het gebouw aan de Reigerstraat 17 was een ROC scholengemeenschap en staat nu leeg.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit gebouwen en verharding. Het groen in het plangebied bestaat vooral uit beukhagen, perken met cotoneasters, hortensia's, mahonia en andere aangeplante struiken. In de perken en langs de randen staan berken, platanen, essen en enkele dennenbomen. Naast het ROC ligt een skatebaan, een grasveld en een speelveld. Langs het terrein staan bomen en struiken.

Figuur 1. Plangebied.

Figuur 2. Impressie van het plangebied.

3.2 Voorgenomen ingreep

De gemeente Rheden onderzoekt de mogelijkheid om op deze locatie een zwembad te realiseren. Voor de aanleg van een zwembad zullen de gebouwen gesloopt moeten worden en het groen worden verwijderd.

4. Onderzoeksmethode

Iedere dier- en plantengroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om een zo goed mogelijk beeld te verkrijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Nesten van huismussen zijn jaarrond beschermd (categorie 2).

Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten die onder tabel 3 vallen van de Flora- en faunawet.

4.1 Huismussen

De huismus zoekt nestgelegenheid in holtes van gebouwen, meestal onder de dakpannen. Daar broedt de huismus in kleine tot middelgrote kolonies. Het broedseizoen begint half april en duurt tot en met augustus, waarbinnen 2 tot 3 legsels zijn. Huismussen komen niet verder dan enkele honderden meters vanaf de broedplaats en ook jonge dieren in het stedelijk gebied blijven binnen 2 kilometer van de nestplaats waar ze opgegroeid zijn.

Naast geschikte broedplaatsen dient voldoende voedsel aanwezig te zijn in de vorm van zaden, bessen, bloemknoppen, en ook broodkruimels lusten ze graag. De jongen worden gevoerd met insecten. Bij het zoeken naar voedsel is de aanwezigheid van schuil- en vluchtmogelijkheden van groot belang. Bij voorkeur bestaat de dekking uit stekelige struiken, en groenblijvende begroeiing tegen gevels.

Inventarisatie

Huismussen zijn koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Voor het vaststellen van broedgevallen van de huismus is op territorium- en nestindicerend gedrag gelet. Dit kan zijn het vertonen van baltsgedrag, zingende mannetjes, de aanwezigheid van een paartje bij een potentiële nestplaats, transport van nestmateriaal, of als de jongen geboren zijn, transport van voedsel of ontlastingspakketjes.

De veldbezoeken zijn vanaf 2 uur na zonsopkomst van start gegaan, dan zijn huismussen het meest actief. In de loop van de ochtend neemt de zangactiviteit af.

De veldbezoeken zijn zoveel mogelijk uitgevoerd tijdens goede weersomstandigheden, zoals rustig, zonnig weer met gemiddelde temperaturen. Onder dergelijke omstandigheden worden de beste resultaten verwacht. Ook een hoge luchtvochtigheid of lichte motregen bij zacht, windstil weer kunnen gunstig zijn voor de zangactiviteit.

De eerste inventarisatieronde is in de ochtend van 28 april afgelegd. Het tweede veldbezoek heeft plaatsgevonden op 11 mei 2016. Twee veldbezoeken in de periode april tot half mei is voldoende om de aan- of afwezigheid van huismussen vast te stellen.

4.2 Vleermuizen

De vleermuizen kunnen over het algemeen worden ingedeeld in gebouwbewonende en boombewonende soorten, gedurende het jaar kan hier een verschuiving in plaatsvinden. Soorten die kunnen worden aangemerkt als gebouwbewoners zijn onder andere de laatvlieger, meervleermuis en de gewone dwergvleermuis. Deze soorten verblijven meestal in de spouwmuren van woonhuizen. Soorten die kunnen worden aangemerkt als boombewoners zijn de rosse vleermuis en de watervleermuis. Deze soorten verblijven meestal in verlaten spechtenholten of in holten die zijn ontstaan door rotting na het afbreken van een tak.

In de winter maken vleermuizen van meerdere objecten gebruik die als verblijfplaatsen kunnen dienen, deze plekken moeten koel en vorstvrij zijn. De watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis overwinteren in mergelgroeven, forten, bunkers en ijskelders. Gewone dwergvleermuizen en laatvliegers zijn meestal te vinden in droge plekken in gebouwen. Rosse vleermuizen gebruiken holle bomen als winterslaapplaats.

De vrouwtjes wonen in de zomer in kraamverblijfplaatsen. Hier brengen ze hun jongen groot. De laatvlieger, meervleermuis en de gewone dwergvleermuis leven hierbij meestal in groepen (kolonies) in de spouwmuren van gebouwen. Een soort als gewone grootoorvleermuis heeft een voorkeur voor grote open ruimtes zoals een kerkzolder. De kolonies van de watervleermuis en de rosse vleermuis zijn tijdens de kraamtijd vaak te vinden in verlaten spechtenholten, of hollen die door rotting bij een afgebroken tak ontstaan zijn.

Inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd op basis van het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (waarbij Ekoza is aangesloten). Onderzoek uitgevoerd volgens het protocol geeft de meeste zekerheid op voldoende onderbouwing van een eventuele ontheffingsaanvraag. Het bevoegd gezag toetst hierop.

Het veldwerk is te voet uitgevoerd. Voor de inventarisatie van de vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector met time-expansion (Pettersen D240x).

De veldbezoeken zijn uitgevoerd bij goed vleermuisweer: weinig wind, geen regen en een temperatuur van boven de 10 graden.

Het onderzoek naar verblijfplaatsen is uitgevoerd door middel van 4 veldbezoeken. De onderzoeken in mei en juli zijn gericht op het vinden van kraam,- en zomerverblijven. De onderzoeken die in augustus en september zijn uitgevoerd zijn gericht op het opsporen van paarverblijven.

In tabel 1 zijn de weersomstandigheden ten tijde van het veldonderzoek weergegeven.

Tabel 1. Bezoekdata en weersomstandigheden.

bezoek	datum	tijd	weersomstandigheden
1	24-5-2014	21.00-23.00	bewolkt, wind 2 Bft, 11 C°
2	8-7-2014	3.15 - 5.30	bewolkt, wind 2 Bft, 17 C°
3	16-8-2014	22.30 -0.30	licht bewolkt, wind 2 Bft, 18 C°
4	6-9-2014	21.30-23.30	helder, wind 1 Bft, 17 C°

4.3 Uitwerking en rapportage

Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. De gebiedsbescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Natura 2000) en de soortbescherming in de Flora- en faunawet. In voorliggende rapportage komen de volgende onderdelen aan bod:

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn. Hierbij is onderscheidt gemaakt in tabel 1 soorten en de tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet.

Voor de tabel 1 soorten geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (zie paragraaf 2.1).

Voor tabel 2 soorten, en bij bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting is het mogelijk om met een door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode te werken. Als de beschreven maatregelen van een goedgekeurd gedragscode in acht worden genomen, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk.

De tabel 3 soorten zijn strikt beschermd. Indien er verbodsartikelen overtreden gaan worden is een ontheffing nodig.

5. Resultaten

5.1 Huismussen

Tijdens het eerste veldbezoek zijn twee roepende huismusmannetjes gehoord. Eén zat in de conifeer op de grens van het schoolplein. Een ander mannetje riep vanuit een conifeer op het terrein van de Reigerstraat 15a. Binding met de Reigerstraat 17 leken geen van beide te hebben. Hooguit als foerageergebied.

Ook tijdens het tweede bezoek zijn huismusmannetjes roepend gehoord en gezien. Deze nestelen onder de dakplaten van het gebouw aan de Reigerstraat 15a. Dit gebouw valt buiten het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen nesten van huismussen aangetroffen. De bomen langs de grens van het schoolplein wordt gebruikt om in te schuilen en foerageren. Na de ingreep blijft voldoende gelegenheid om te schuilen en te foerageren in de omgeving.

5.2 Vleermuizen

Er zijn geen kraam- en/of zomerverblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied vastgesteld. Enkele gewone dwergvleermuizen foerageren in het plangebied langs de bomen en struiken.

In de paarperiode zijn geen roepende mannetjes gehoord. Ook in deze periode zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen langs bomen en struiken waargenomen. Daarnaast is één keer een laatvlieger voorbij gekomen.

Gewone dwergvleermuizen gebruiken het plangebied om te foerageren. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied. In de omgeving van het plangebied is voldoende foerageergebied aanwezig. Ook nadat de ruimtelijke ingreep heeft plaats gevonden.

6. Conclusies

De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen. Deze zorgplicht houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet worden voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

6.1 Huismussen

Er zijn geen nesten van huismussen in het plangebied. Huismussen gebruiken het plangebied om te schuilen en te foerageren. Na de ingreep blijft er voldoende gelegenheid om te schuilen en te foerageren. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

6.2 Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het plangebied. Enkele gewone dwergvleermuizen gebruiken het plangebied om te foerageren. Na de ingreep blijft er voldoende foerageergebied in de omgeving aanwezig. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

Bronnen

Literatuur

- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Soortenstandaard Huismus, versie 2.0. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014.
- Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, versie 2.0. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014.

Websites

- www.google.nl/maps